

"Sessiz notaların sesi, unutulmuş ezgilerin nefesi" Türk musikisine bir ömür adanmış bestekâr Turhan Taşan

"The sound of silent notes, the breath of forgotten melodies" composer Turhan Taşan, who devoted a life to Turkish music

Ahmet Hakan Baş¹, Tolga Karaca¹

¹ Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Devlet Konservatuarı, Türk Müziği Bölümü, Tokat, Türkiye.

ÖZ

Türk musikisinin yaşayan bestekârları arasında yer alan Turhan Taşan'ın, bu alana yönelik araştırmaları, şarkıları ve çok yönlü kişiliği ile musiki camiasında tanınan sanatçılardan biri olduğu düşünülmektedir. Bestekârın çok yönlü özelliklerinin, özellikle de unutulmaya yüz tutmuş eserlerin ortaya çıkarılmasındaki çalışmaları ile ilgili düşüncelerinin araştırılmasının alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu araştırmada, Türk müziğinin duayen bestekârları arasında yer almış Turhan Taşan'ın hayatı, besteci kimliği, radyo ve televizyon programları, arşivcilik, nota arşivciliği ve müzikle alakalı belgeleme faaliyetleri, yayınları ve eserlerinin topluma etkisi, Taşan'ın Türk müzik kültüründeki yeri gibi konu başlıklarının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Ayrıca, yaşayan bestekârlardan biri olan Turhan Taşan'ın farklı müzikal yönleri ortaya konulmuştur. Araştırma; Turhan Taşan'ın Türk müziği bestecisi olma özelliklerinin ortaya çıkarılması açısından önemli görülmektedir. Araştırmada Taşan'la ilgili verilere ulaşabilmek için belge tarama yöntemi, ayrıca alt problem başlıkları ile ilgili bilgi alabilmek için, ise nitel veri toplama yöntemlerinden biri olan yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılmıştır. Bu bağlamda, sorular hazırlanmak suretiyle kendisine yöneltilmiştir. Sorulardan elde edilen veriler betimsel analiz tekniğine göre analiz edilmiş olup, elde edilen sonuçlar doğrultusunda; Taşan'ın bestekârlarla alakalı 7 adet kitabının bulunduğu, bugüne kadar ismine özel 100'den fazla konser yapıldığı, bugün itibarıyla 500'e yakın bestesi olduğu sonuçları ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra, nota ve kitap arşivciliği merakının sonucunda bestekârın elinde yaklaşık 3000 kitap, 58000'e yakın nota bulunduğu, yakın olarak görüşüp, bilgilerinden faydalandığı birçok bestekâr olduğu gibi sonuçlar tespit edilmiştir. Bestekârlarla ilgili yeni araştırmaların Türk musiki literatürüne kazandırılarak, bestekârlığın önemine dikkat çekilmesi önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Turhan Taşan, bestecilik, bestekârlar, yaşayan bestekârlar, Türk musiki

ABSTRACT

Turhan Taşan, one of the living composers of Turkish music, is recognized within the music community for his research, songs, and multifaceted personality. It is believed that exploring the composer's multifaceted qualities, particularly his work in uncovering forgotten works, will contribute to the field. This research aims to explore topics such as the life of Taşan, a leading composer of Turkish music, his composing identity, radio and television programs, archiving, sheet music archiving, and music-related documentation activities, his publications, and the impact of his works on society, as well as Taşan's place in Turkish musical culture. Furthermore, the diverse and musical aspects of Taşan, a living composer, are explored. The research is considered significant because it reveals Taşan's multifaceted and multitalented qualities. Document scanning was used to access data on Taşan. To obtain information from Taşan regarding the sub-problems in the study, a semi-structured interview method, one of the qualitative data collection methods, was used. Questions prepared using this method were posed to composer Turhan Taşan. The data obtained from the questions were analyzed using descriptive analysis. The results of the research revealed that Taşan has seven books on composers, over 100

Tolga Karaca — thy691@gmail.com

Geliş tarihi/Received: 10.11.2025 — Kabul tarihi/Accepted: 23.01.2026 — Yayın tarihi/Published: 31.01.2026

Telif hakkı © 2026 Yazar(lar). Açık erişimli bu makale, orijinal çalışmaya uygun şekilde atıfta bulunulması koşuluyla, herhangi bir ortamda veya formatta sınırsız kullanım, dağıtım ve çoğaltmaya izin veren Creative Commons Attribution License (CC BY) altında dağıtılmıştır.

Copyright © 2026 The Author(s). This is an open access article distributed under the Creative Commons Attribution License (CC BY), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited.

concerts have been held in his name, and he has nearly 500 compositions to date. Furthermore, his interest in sheet music and book archiving led to the discovery that the composer possesses approximately 3,000 books, nearly 58,000 scores, and that he has closely interacted with and benefited from the knowledge of many composers. It is recommended that new research on composers be incorporated into Turkish music literature to highlight the importance of composing.

Keywords: Turhan Taşan, composition, composers, living composers, Turkish music

1. GİRİŞ

İnsanoğlunun temel ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra, musiki, tarih boyunca insanın ilgisini çeken bir alan olarak değerlendirilmiş; kimi dönemlerde bir tedavi aracı olarak kullanılmış, kimi zamanlarda ise insanın duygusal dünyasını besleyen ve mutluluk hissi uyandıran bir sanat alanı olarak ele alınmıştır. Özellikle sözlü eserlerin, toplumsal bağlamda diğer müzik türlerine kıyasla daha geniş bir dinleyici kitlesine ulaştığı ve daha fazla tercih edildiği görülebilmektedir. Şarkıların da insan yaşamına benzer biçimde, zaman içerisinde şekillenen ve dönüşen bir yolculuğa sahip olduğu kabul edildiği düşünülebilir. Toplumun ihtiyaçları, eserin üretildiği dönem ve bireylerin estetik beğenileri doğrultusunda bazı şarkıların dinleyicilerin ve musikişinasların hafızasında kalıcı bir yer edindiği, buna karşılık her beste ya da her şarkının bu süreçte aynı etkiyi yaratamadığı ifade edilmektedir. Bir şarkının toplum tarafından benimsenmesinde, bestecinin sanatsal yaklaşımı kadar, güftenin anlam dünyasını ve anlatım gücünü oluşturan güfte yazarının katkısının da belirleyici olduğu düşünülmektedir. Ancak şöyle bir durumdan da bahsetmek gerekir ki, bilinen şarkıların bestecisi olmak her besteciye nasip olmaz. Türk musikisinde şarkılarıyla toplumda yer etmiş ve eserleri musikişinasların hafızalarına kazınmış besteciler belirli kişilerdir. Bu kişiler bestekârlıkta çok büyük başarı yakalamışlar, bestekârlığın bir adım ötesinde sevilen şarkıların mimarı olmuşlardır. Şarkılarıyla topluma yer etmiş bestekârlar Teoman Alpay, Bilge Özgen, Turhan Taşan, Avni Anıl, Yusuf Nalkesen, Zeki Müren, Zekai Tunca, Amir Ateş, Selahattin Altınbaş, Erol Sayan, İsmet Nedim Saatçi, Osman Babuşcu, Alâeddin Yavaşca sayılabilir. Bu bestekârlar arasında farklı özellikleriyle dikkat çeken, ömrünü Türk musikisine adanmış olan Turhan Taşan'dır.

Türk müziği repertuvarında yer alan bazı şarkıların, farklı bağlamlarda ele alındığı; bu çerçevede Turhan Taşan'a ait bazı eserlerin de müzikle tedavi uygulamalarıyla ilişkilendirilerek değerlendirildiği görülmektedir. Taşan'ın konu ile ilgili Bugün gazetesinin 7 Ocak 1990 sayısında "Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde ilaçsız tedavi başladı. Türk sanat müziği her hastalığı iyileştiriyor" Görsel 1'de görüldüğü gibi bu konu ile ilgili bir haber de yer almıştır. Bu haberde stres, bunalım, aşırı sinir ve çarpıntıya iyi gelen makamın Hicaz makamı olduğu ifade edilmiş, Taşan'ın "Aynı çatı altında aşkımız bir yalanmış" isimli şarkısı da tavsiye edilmiştir.

Görsel 1

Bugün Gazetesi (7 Aralık 1990 Pazar) Haberinde Yer Alan Bestekârın Şarkısı (Engül, 1990)

Taşan'ın bilinen şarkıların bestekârı olmasının yanı sıra birçok farklı yönü bulunmaktadır. Bu konuyu Özturan (2024); "Turhan Taşan, sadece bir bestekâr olsa, yaşamı, eserleri ve anıları rafine bir şekilde kolay anlatılabilirdi. Ancak Turhan Taşan, bestekâr, güfte şairi, bankacı, özel şirket ve STK yöneticisi, müzik koleksiyoneri, yazar, notist, radyo dış yapımcısı, sanat danışmanı ve yarışma jüri üyesi gibi birçok vasfı bir arada taşıyan çok yönlü bir insan" olarak ifade etmektedir (s. 9). Ayrıca bu kitapta Mustafa Sağyaşar, Kutlu Payaslı, Zekai Tunca, Amir Ateş, Ali Şenozan, Yüksel Uzel, Erdinç Çelikkol, Ayşe Taş Bilge Özgen, Serap Kuzey, Yıldırım Bekçi, Mediha Şen Sancakoğlu, Mahmut Oğul, Melihat Gülses, Sami Derintuna gibi değerli sanatçı, bestekâr ve güfte şairleri Turhan Taşan'ın çok yönlü bestekâr kişiliğinden övgü dolu sözlerle bahsetmişlerdir (Özturan, 2024). Bestekârın bu özellikleri araştırmacıları bu konuya yöneltmiştir.

Ülkemizde yetişmiş neredeyse tüm bestekârlarla yakın ilişkide olmuş, bestecilik ve diğer konulardaki bilgi ve tecrübelerini isteyen her musikişinasla paylaşan, beste yarışmalarının aranılan tecrübeli jüri üyelerinden olmuş bestekâr Turhan Taşan'ın musiki çalışmalarının farklı yönlerine ilişkin özelliklerinin araştırılmasına gerek duyulmuştur. Bestekârla ilgili literatür taraması sonucunda, Turhan Taşan hakkında gerçekleştirilen akademik çalışmaların sayıca sınırlı olduğu tespit edilmiş; bu durum, bestecinin müzik çalışmaları üzerine çok yönlü bir araştırma yapılmasını gerekli kılmıştır.

Türk müziğinin önemli bestekârlarından biri olan Turhan Taşan ile ilgili yapılan doğrudan çalışmaların; (Baş ve Karaca, 2024, 2025; Bilgin, 2002; Tanrıverdi, 1996; Teker, 2007; Özturan, 2024) olduğu görülmüştür. Taşan ile ilgili çalışmaların incelenmesi sonucunda onun farklı özelliklerinin araştırılması amaç edinilmiştir. Bu amaç çerçevesinde; "Turhan Taşan'ın musiki hayatına ilişkin bilgiler nelerdir?" sorusu problem cümlesi olarak oluşturulmuştur. Bu problem cümlesi doğrultusunda araştırmanın alt problemleri aşağıdaki gibidir:

1. Turhan Taşan'ın hayatı ve müzik eğitime dair bilgiler nedir?
2. Turhan Taşan'ın bestecilik kariyeri ve bestecilerle olan çalışmalarına dair bilgiler nelerdir?
3. Turhan Taşan'ın besteleri, müzikal üslubu ve bu alandaki çalışmalarına dair bilgiler nelerdir?
4. Turhan Taşan'ın radyo ve televizyon programlarına dair bilgiler nelerdir?
5. Turhan Taşan'ın arşivcilik, notasyon ve müzikle ilgili belgeleme faaliyetlerine ilişkin bilgiler nelerdir?
6. Turhan Taşan'ın eserlerinin, sanatçılar ve musikişinaslar üzerinde bıraktığı etkiler nelerdir?
7. Turhan Taşan'ın Türk müziğinin unutulmaması için yapmış olduğu çalışmalar nelerdir?
8. Turhan Taşan'a ithaf edilen eserler nelerdir?

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, Türk müziğinin duayen bestekârları arasında yer almış bestekâr Turhan Taşan'ın hayatı, besteci kimliği, radyo ve televizyon programları, arşivcilik, nota arşivciliği ve müzikle alakalı belgeleme faaliyetleri, yayınları ve eserlerinin topluma etkisi, Turhan Taşan'ın Türk müzik kültüründeki yeri gibi konu başlıklarının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu araştırmanın amacı, yaşayan bestekârlardan biri olan Turhan Taşan'ın hayatının ayrıntılı olarak araştırılması, onun farklı ve müzikal yönlerinin ortaya çıkarılmasıdır. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın alt amaçları aşağıdaki gibi açıklanmıştır;

- Turhan Taşan'ın hayatını, Türk musikisi alanında yaptığı faaliyetleri betimlemektir.
- Turhan Taşan'ın bestekârlık ve müzik üretim süreçleri ile eserlerinin sanatsal özelliklerini, müzik anlayışı ve icra pratiği bağlamında incelemeyi hedeflemektedir.

1.2. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma; Turhan Taşan'ın çok yönlü, çok yönlü bir bestekâr olma özelliklerini ortaya çıkarması açısından önemli görülmektedir. Bunun yanı sıra araştırmada elde edilen veriler;

1. Turhan Taşan'ın bestekârlık haricindeki vasıflarını ortaya çıkarması bakımından;
2. Feyz aldığı bestekârları ve onların Taşan üzerindeki etkisini ortaya çıkarması açısından önemli görülmektedir.

1.3. Sayıltılar

Araştırmada verileri toplamak için Turhan Taşan'a yöneltilen soruların cevaplarının, Taşan'ın gerçek düşünce ve duygularını doğru bir şekilde yansıttığı varsayılmıştır.

1.4. Evren Örnekleme

Çalışmanın evrenini, Türk müziğine eserleriyle katkı sağlamış bestekârlar, örneklemini ise; Türk musikisinde tanınan bestekârlardan biri olarak yer etmiş Turhan Taşan oluşturmuştur.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma, Türk müziğinde bilinen şarkıların bestecisi olan Turhan Taşan'ın farklı özelliklerinin ortaya çıkarılmasına dayalı olup

1. Turhan Taşan'ın hayatı ve bestecilik kimliğine,
2. Radyo ve televizyon programlarına,
3. Arşivcilik ve nota arşivciliği ile ilgili faaliyetlerine,
4. Müzikle alakalı belgeleme faaliyetlerine,
5. Yayınları ve eserlerinin topluma etkisine,
6. Turhan Taşan'ın Türk müzik kültüründeki yerine dair sınırlılıklar içerisinde gerçekleştirilmiştir.

2. YÖNTEM

Bu çalışmada, otobiyografik ve biyografik yazı tekniği kullanılmıştır. Bir kişinin yaşamının araştırmacı tarafından kaleme alınması, belirli bir olaya ilişkin olarak katılımcı deneyimlerinin hangi deneyim veya olaylardan kaynaklandığının daha iyi anlaşılmasını sağlayabilir (Büyüköztürk vd., 2019). Bu nedenle, çalışmada bu yazı tekniği tercih edilmiş, Turhan Taşan'la ilgili verilere ulaşabilmek için belge tarama yöntemi kullanılmıştır. Veri toplamak için var olan kayıtlardan ve belgelerden yararlanılarak yapılan işleme, belgesel tarama adı verilir. Bu yöntemde tarananlar, geçmişteki durumların iz bıraktığı fotoğraf, ses kayıtları, kitap, anı, yaşam öyküsü vb. kaynaklardır (Karasar, 2017). Çalışmadaki alt problem başlıkları ile ilgili Turhan Taşan'dan bilgi alabilmek için, nitel veri toplama yöntemlerinden biri olan yarı yapılandırılmış görüşme yöntemine başvurulmuştur. Uzaman görüşü alınarak hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme soruları Turhan Taşan'a yöneltilmiştir. Bu görüşmelerde araştırmacının önceden belirli bir sırayla hazırladığı sorular vardır (Büyüköztürk vd., 2019). Uzman kurulun görüşlerine göre gözden geçirilip düzenlenen bu sorular bestekâr Turhan Taşan'a uygulanmıştır. Taşan'ın verdiği bilgileri aktarmak için doğrudan alıntılardan yararlanılmış, bu görüşmeden elde edilen veriler betimsel analiz tekniğine göre analiz edilmiştir.

2.1. Çalışmanın Etik İzinleri

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Bu çalışmanın yürütülmesi ve görüşmede kullanılan form için gerekli izinler, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi'nin Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'nun 16.09.2025 tarihli, 14. oturum numaralı, 01.-42. karar sayısı ile verilmiştir.

Etik kurul izin bilgileri:

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: TOGÜ Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 16.09.2025

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 01-42

3. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde görüşme formundan elde edilen verilere yönelik araştırma bulgularına yer verilmiştir.

3.1. Turhan Taşan'ın Hayatı ve Musiki Eğitimine Yönelik Bulgular

Samsunlu bir bestekâr olan Turhan Taşan İstanbul Pendik ilçesinde ikamet etmektedir. Çocukluğundan itibaren Türk musikisine merakı, araştırmacılık yönü, farklı ilgi alanları ve bestecilik yeteneği onu günümüzün unutulmaz bestekârları arasında yer almasını sağlamıştır. Bestekâr ile ilgili yapılan görüşme sonucunda hayatı ve musiki eğitimine dair alınan bilgiler aşağıda doğrudan alıntılarla sunulmuştur.¹

Taşan ile yapılan görüşmelerimizde, Turhan Taşan'ın yaşam öyküsü ve müzikle tanışma süreci detaylı şekilde aktarılmıştır. Taşan, 13 Ağustos 1948'de Samsun'da doğduğunu belirtmekte ve annesinin eski tip nüfus cüzdanına "cuma gecesi saat 23:20" olarak kaydettiğini ifade etmektedir. İlk ve ortaöğrenimini Samsun'da tamamlayan Taşan, ailesi 1962 yılında İstanbul'a göç edince lise ve yükseköğrenimini İstanbul'da sürdürmüştür.

Müziğe ilkokul üçüncü sınıfta mandolin çalarak başladığını anlatan Taşan, okulda blok flüt veya mandolin çalma zorunluluğunun bulunduğunu vurgular. Ortaokul yıllarında, müzik öğretmeninin öğrencileri sırtları dönük şekilde oturtup, piyanodan çaldığı ezgileri yazdırdığını belirtir: "Örnek olarak sol sesi sonrasında bir ezgi çalar, 'Bunu yazın' derdi ve biz dikte etmeye çalışırdık." ifadesi yer almıştır.

Taşan'ın müzikle ilgilenmeye başlamasında ailesinin de etkisi olmuştur. Babası Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi mezunu olarak Samsun'da çalışırken, lojmanda yaşayan Taşan ailesi, çevrede kimse olmadığı için müziğe yönelmiş, annesinin Zeki Müren hayranlığı ve radyodan dinledikleri şarkılar ile İsmet Nedim Saatçi ve Muzaffer İlkar'ın eserleri, onun beste yapma hevesini pekiştirmiştir. Ortaokul yıllarında mandolinle ilk denemelerini yaptığını ve tanıdığı bestekârların eserlerini taklit ederek, kendi sözlerini ve notalarını yazmaya çalıştığını ifade etmiştir.

1960-61 yıllarında, merhum bestekâr İsmet Nedim Saatçi'nin Ankara Radyosu'nda yaptığı programları dinlemenin kendisi için önemli bir deneyim olduğunu belirten Taşan, "*Programlarını dinlerken ben büyülenmiş durumdaydım*" diyerek, o dönemin kendisinde yarattığı etkiyi vurgulamıştır.

İstanbul'a taşındıktan sonra lise yıllarında, okul arkadaşlarıyla bir Türk müziği orkestrası kurmuş ve burada kanun çalmıştır. Bu orkestra ile okul konserleri düzenlemiş ve ilk beste denemesi olan "Aşkını Neden Gizledin" isimli Acem Kürdi şarkısını seslendirmiştir. Bu süreç, Taşan'ın bestecilik çalışmalarının ve müzik kariyerinin başlangıcı olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca, ilk röportajlarının Foto Magazin dergisinde yayımlandığı da kaydedilmiştir. Görsel 2'de görüldüğu üzere o yıllarda bir aktüalite mecmuasında en genç bestekar olması ile ilgili bir haber yayınlanmıştır.

¹ Turhan Taşan, Kişisel Görüşme, İstanbul, 20.10.2025.

Görsel 2

Haftalık resimli Aktüalite Mecmuası (Aktüalite Mecmuası, 1966)

Türkiye'nin en genç bestecisi 18 yaşında bir lise öğrencisi

Türkiye'nin en genç bestecisi, henüz 18 yaşında bir lise öğrencisi... 33 bestesinden yapılan şarkılarını, günümüzün tanınmış kadın ve erkek şarkıcıları okuyorlar.

Şimdiye kadar 33 parça beste yapan Turhan Taşan'ın şarkılarını Nesrin Sipahi, Sevim Tanırek, Adnan Şenses gibi tanınmış şarkıcılar okuyor. Besteledi-

kamında yaptığı "Nillüfer" okul arkadaşları arasında çok beğeniliyor.

Rast, hicaz, hüzzam, kürdîl hicazkâr makamlarını, "Hayat Bazan Tatlıdır", "Yemin Et-

Kapak Resmi: Tülân Kormaz Güneri Tecer, Yıldız Tezcan Fotoğraflar: Çetin Şencan

ÇARŞAMBA GÜNLERİ ÇIKAR HAFTALIK RESİMLİ AKTÜALİTE MECMUASI

SAYI:56 20 NİSAN 1966

FİYAT: 1 LİRA

İdare: Ankara Caddesi Cemâl Nadir Sokak No: 7 İSTANBUL

BASILDIĞI YER: Web Ofset İleri Matbaacılık A.Ş.

Yazı İşleri Müdürü: RENDA POĞDA

Web Ofset İleri Matbaacılık A.Ş. Adına Sahibi: EROL SİMAVİ

Taşan ile yapılan görüşmelerde, lise yıllarında müziğe olan ilgisinin ve genç yaşta bestelerinin tanınmasının başlangıcı da aktarılmıştır. Kabataş Erkek Lisesi döneminde okul arkadaşlarının aracılığıyla Necati Dindaş isimli bir kişiyle tanıştığını ifade eden Taşan, "Necati Dindaş, Güneri Tecer'in tınısında şarkı okuyan, kendi çapında ut çalan birisiydi ve benim de bestelerime ilgi göstermişti" diyerek Dindaş'ın kendisine olan ilgisini belirtmiştir.

Yeşilköy'de babasının görevi nedeniyle ikamet ettikleri dönemde, babasının mesai arkadaşının ablası aracılığıyla Nesrin Sipahi'ye şarkılarını dinlettiğini aktaran Taşan, "30 Ekim 1965 ve o tarihte bana 'Türkiye'nin en genç bestecisi Turhan Taşan'a sevgilerimle' diye fotoğrafını imzalamıştı" şeklinde o anın hatırasını paylaşmıştır. Taşan, Nesrin Sipahi'nin hem Necati Dindaş'ın sesinden hem de kendi bestelerinden etkilendiğini, o dönem Odeon grubunun assolistliğini yürüttüğünü belirtmiştir.

Ayrıca, Nesrin Sipahi'nin Odeon şirketinin yöneticileri ile görüşmelerine aracılık ederek genç besteci ve şarkıcının plak yapmasına katkı sağladığı, bu sayede Necati Dindaş ile dört adet 45 devirlik plak için sözleşme imzalandığı aktarılmıştır. Bu plaklar, Dindaş'ın müzik kariyerindeki ilk plağı olmuştur.

Görsel 3'te görüleceği üzere, Necati Dindaş ile yapılan bu anlaşma sonucunda Turhan Taşan'ın ilk bestesi olan 'Aşkını Neden Gizledin' plağı dinleyiciyle buluşmuştur.

Görsel 3

Turhan Taşan'ın İlk Bestesinin Okunduğu Plak "Aşkını Neden Gizledin" (Taşan, 1966)

3.2. Turhan Taşan'ın Bestecilik Kariyeri ve Bestecilerle Olan Çalışmalarına Yönelik Bulgular

Turhan Taşan bestecilik yaşamı başarılarla dolu bir bestekârdır. Bugüne kadar bestelemiş olduğu 181 şarkısının notaları ve bu şarkıların 100'den fazla yorumu çeşitli internet sitelerinde bulunmaktadır. Bestekârın "Aynı Çatı Altında", "Oldu Mu Ya?", "Öptüm", "Sarsam Diyorum", "Üzüldüğün Şeye Bak", "Ben Sevmeyi Bilemedim" isimli şarkıları, sanatçıların albüm isimleri olmuştur. Bu bölümde, görüşmeden elde edilen veriler yazar anlatımı esas alınarak sunulmuş, yalnızca gerekli görülen noktalarda kısa doğrudan alıntılara yer verilmiştir:

Yapılan görüşmede, Turhan Taşan'ın bestecilik sürecinin başlangıcına ilişkin önemli bilgiler elde edilmiştir. Taşan, ilk bestesinin plağa okunma sürecinde dönemin önemli bestecilerinden Zeynettin Maraş'ın desteğinin belirleyici olduğunu ifade etmektedir. Bu süreçte gerçekleştirilen plak kayıtları, dönemin müzik üretim ve yayımlama pratiklerine ilişkin önemli ipuçları sunmaktadır. Taşan'ın ifadesiyle, "bir şarkının kaderinin ne olacağı o dönemin koşullarına bağlı olarak şekillenmektedir." Bu değerlendirme, beste üretiminin yalnızca bireysel yaratıcılıkla değil, aynı zamanda dönemin endüstriyel ve kültürel koşullarıyla da doğrudan ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Taşan'ın o yıllarda kanun icrası ile ilgili görüntüleri Görsel 4'te sunulmuştur.

Görsel 4

Turhan Taşan'ın Kanun Çaldığı Yıllar "Turhan Taşan Fotoğraf Arşivi" (Taşan, 1960)

Yapılan görüşmede, Turhan Taşan'ın bestecilik kariyerinin erken dönemine ilişkin önemli temas noktaları ortaya konulmuştur. Taşan, 1960'lı yılların ortalarından itibaren dönemin önde gelen bestecileri ve icracılarıyla kurduğu ilişkilerin, mesleki gelişiminde belirleyici olduğunu ifade etmektedir. Bu süreçte özellikle Güneri Tecer, Kutlu Payaslı, Saadettin Öktenay ve Şekip Ayhan Özışık gibi isimlerle kurulan temasların, Taşan'ın müzik çevrelerine dâhil olmasında etkili olduğu anlaşılmaktadır.

Görüşme verileri, Taşan'ın eserlerinin plak kayıt süreçlerine dâhil edilmesinde dönemin müzik üretim ağlarının önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Nitekim Taşan, ilk bestelerinin değerlendirilmesi sürecinde Güneri Tecer'in yönlendirici tutumuna dikkat çekmekte ve bu dönemi aktarırken, *"Bu arkadaşla söyle gelsin Ankara Radyosu'na, ben yerimi seve seve ona teslim ederim."* ifadesini kullanmaktadır. Bu alıntı, dönemin müzik ortamında kişisel referansların ve usta-çırak ilişkilerinin belirleyici işlevini ortaya koymaktadır.

Taşan'ın anlatımlarında öne çıkan bir diğer unsur, Şekip Ayhan Özışık ile kurulan mesleki ilişkinin bestecilik üslubu üzerindeki etkisidir. Özışık'ın, Taşan'ın eserlerine ilişkin olarak *"Senin şarkıların benim ilk şarkılarımı andırıyor."* değerlendirmesi, Taşan'ın erken dönem bestecilik anlayışının hangi estetik çizgide şekillendiğine dair önemli bir ipucu sunmaktadır. Bu ifade, görüşme verileri çerçevesinde, Taşan'ın belirli bir bestecilik geleneği içinde konumlandığını göstermektedir.

1967 yılında İstanbul Radyosu ile kurulan temas, Taşan'ın profesyonel müzik yaşamında bir dönüm noktası olarak değerlendirilmektedir. Görüşmede aktarıldığı üzere, Şekip Ayhan Özışık aracılığıyla İstanbul Radyosu'na sunulan eserler, repertuvar kurulu tarafından değerlendirilmiş; bu süreçte Özışık'ın, Taşan'ın Nihavend şarkısı için *"Bu şarkı benim olsa ben bunu yılın şarkısı yaparım."* şeklindeki ifadesi, eserlerin dönemin estetik ölçütleri çerçevesinde nasıl algılandığını göstermektedir. Bu değerlendirme, Taşan'ın eserlerinin yalnızca bireysel üretimler olarak değil, dönemin kurumsal müzik yapısı içinde de karşılık bulduğunu ortaya koymaktadır.

Görüşmede ayrıca, bestelerin hukuki ve üretimsel boyutlarına ilişkin veriler de elde edilmiştir. Taşan, ilk bestesinin notere tescil edilmesini, bestecilik kariyerinin başlangıcı olarak kabul etmekte ve bu süreci bir milat olarak değerlendirmektedir. Bunun yanı sıra, plak fabrikaları ve prodüktörlerle kurulan ilişkiler, dönemin müzik endüstrisinin işleyişine dair önemli bilgiler sunmaktadır. Taşan'ın aktardığı *"Getir bütün şarkılarını ben okutacağım."* ifadesi, üretim süreçlerinde güvene dayalı ilişkilerin belirleyici olduğunu göstermektedir.

Son olarak görüşme, Taşan'ın güfte temini ve besteleme sürecine ilişkin önemli bir örnekle tamamlanmaktadır. Avni Anıl aracılığıyla ulaşılan şiirlerin, Taşan'ın repertuvarını genişletmesinde etkili olduğu anlaşılmaktadır. A. Orhan Arıtan'a ait bir şiirin Uzzal makamında bestelenerek 1973 yılında plak kaydına alınması ile ilgili Görsel 5'te sunulmuştur. Bu kayıtlar, Taşan'ın bestecilik faaliyetlerinin süreklilik kazandığını ve farklı dönemlerde somut ürünlere dönüştüğünü göstermektedir.

Görsel 5

Turhan Taşan'ın *"'Göze Geldik' Şarkısının 45'lik Plakı"* (Taşan, 1973a)

Ayrıca; 1970 yılında bestecinin İstanbul Belediye konservatuvar kimliği de Görsel 6'da verilmiştir.

Görsel 6

Turhan Taşan'ın "İstanbul belediye konservatuvarı öğrenci kimliği" (Taşan, 1970)

Yapılan görüşmede, Turhan Taşan'ın müzik eğitimine ilişkin deneyimlerinin büyük ölçüde kurumsal yapıların sınırları ve dönemin eğitim pratikleri çerçevesinde şekillendiği anlaşılmaktadır. Taşan, 1969 yılında İstanbul Belediye Konservatuvarına kısa süreli devam ettiğini; bu süreçte İsmail Hakkı Özkan ve Süheyla Altıışdört gibi önemli isimlerle temas kurduğunu ifade etmektedir. Bu temasların, Taşan'ın icracılık ve müziksel pratiğini geliştirmesinde etkili olduğu görülmektedir.

Görüşme verileri, dönemin müzik eğitiminde meşk geleneğinin ve bire bir icranın önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir. Taşan'ın, İsmail Hakkı Özkan ile birlikte yapılan çalışmalara ilişkin aktardığı deneyimler, bu sürecin daha çok uygulamaya dayalı bir yapı arz ettiğini ortaya koymaktadır. Benzer biçimde, üniversite korosuna katılım süreci de dönemin müzik eğitiminde kurumsal disiplin ve erişim sınırlarını yansıtan bir örnek olarak değerlendirilmektedir. Taşan'ın, nota materyallerine erişim konusunda yaşadığı deneyimi aktarırken kullandığı "Buradan nota dışarı çıkmaz." ifadesi, dönemin eğitim anlayışında kaynaklara erişimin ne ölçüde sınırlı olduğunu göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Bu durum, Taşan'ın konservatuvar eğitimini sürdürmeme kararında belirleyici bir unsur olarak yorumlanmaktadır.

Taşan'ın müzik eğitimi sürecinde karşılaştığı bir diğer önemli deneyim ise özel dersler aracılığıyla gerçekleşmiştir. Görüşmede aktarıldığı üzere, Taşan bir dönem kanun icrasını geliştirmek amacıyla İsmail Hakkı Üstünkaya'dan dersler almıştır. Ancak bu süreç de müzik bilgisinin paylaşımı ve aktarımı konusundaki sınırlayıcı yaklaşımlar nedeniyle süreklilik kazanmamıştır. Taşan'ın bu duruma ilişkin olarak aktardığı deneyimler, dönemin usta-çırak ilişkilerinde bilginin aktarımına dair hassasiyetleri ve sınırları ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak görüşme verileri, Turhan Taşan'ın müziksel gelişiminin büyük ölçüde formal bir eğitim sürecinden ziyade, kişisel çabalar ve dönemin önde gelen besteci ve icracılarıyla kurulan bireysel ilişkiler aracılığıyla şekillendiğini göstermektedir. Bu durum, Taşan'ın bestecilik ve icracılık anlayışının, kurumsal eğitimden çok, dönemin geleneksel müzik aktarım pratikleri içerisinde geliştiğine işaret etmektedir.

Taşan; birçok musikişinas dostlarıyla bir araya gelmeyi ihmal etmemiş ve her fırsatta birlikte meşk etmeyi Görsel 7'de görüldüğü gibi ihmal etmemişleridir.

Görsel 7

"Udî Bestekâr Kadri Şençalar, Turhan Taşan, TRT İstanbul Radyosu Ses Sanatçılarından Nadir Hilkat Çulha bir eser üzerinde çalışırken" (Taşan, 1973b)

Görüşme verileri, Turhan Taşan'ın müziksel gelişiminin yalnızca bireysel çabayla değil, aynı zamanda dönemin önemli bestekârlarıyla kurduğu yakın ilişkiler aracılığıyla şekillendiğini göstermektedir. Taşan, Saadettin Öktenay, Şekip Ayhan Özışık, Kadri Şençalar, Alâeddin Yavaşca, Zeynettin Maraş ve Bilge Özgen başta olmak üzere pek çok bestekârla doğrudan temas kurduğunu; bu isimlerin bir kısmıyla düzenli ve uzun soluklu ilişkiler geliştirdiğini ifade etmektedir.

Özellikle Kadri Şençalar ile kurulan ilişkinin sürekliliği dikkat çekicidir. Taşan, bu süreci *"ölmeden önceki son iki yıl istisnasız her pazar günü"* şeklinde tanımlayarak, söz konusu etkileşimin yalnızca mesleki değil, aynı zamanda derin bir müzikal paylaşım zemini içerdiğini vurgulamaktadır. Benzer biçimde, Sabri Süha Ansen, Necdet Tokatlıoğlu ve Taner Şener gibi bestekârların evlerinde gerçekleşen sohbetlerin, Taşan'ın müziksel birikimine önemli katkılar sağladığı anlaşılmaktadır.

Taşan'ın anlatımında Fethi Karamahmudoğlu ile kurulan ilişki ise müzik bilgisinin gündelik sohbetler yoluyla aktarımına dair çarpıcı bir örnek sunmaktadır. Sanatçının, bu görüşmelere ilişkin olarak *"yanına ne zaman gitsen mutlaka en az birkaç kelime müziğe dair bir şeyler öğrenir, öyle ayrıldım"* ifadesini kullanması, sözlü aktarım ve birebir etkileşimin onun öğrenme sürecindeki belirleyici rolünü ortaya koymaktadır.

Görüşmenin ilerleyen bölümünde Taşan, 1960'lı yıllardan sonra Teoman Alpay, Necdet Tokatlıoğlu, Neveser Kökteş, Muzaffer İlkar ve Baki Çallıoğlu'nun eserlerinden etkilendiğini belirtmekte; kendi bestecilik anlayışını bu isimlerin estetik yaklaşımlarının bir bileşimi olarak değerlendirmektedir. Sanatçının, *"bugün bir şeyler yapabiliyorsam, bu isimlerini saydığım bestekârların bir sentezi olduğumu ifade etmem gerekir"* şeklindeki ifadesi, onun bestecilik kimliğini bireysel bir özgünlükten ziyade, kuşaklar arası bir müziksel aktarım ve etkileşim süreci içinde konumlandığını göstermektedir.

3.3. Turhan Taşan'ın Besteleri, Müzikal Üslubu ve Çalışmalarına İlişkin Bulgular

Türk müziği bestekârlarından Fethi Karamahmutoğlu Turhan Taşan'ın eserleri için *"sehlümümteni"* ifadesini kullanmıştır. Bu ifadeyi ise herkesin *"ne kadar basit dediği ancak hadi yap deyince yapamayacağı kadar zor"* şeklinde açıklamıştır (Teker, 2007: 205). Taşan'ın bestekârları çok iyi tahlil etmesi, güfte şairliği özelliğinin olması, ayrıca prozodi konusuna çok özen göstermesi onun bestekârlığında bir farklılık meydana getirmiştir. Şarkılarında anlatım kolaylığı olan bestekârın, kendine has bir üslubu bulunmaktadır. Bu durumda, onun şarkıları çalışıldığında rahatlıkla *"bu bir Turhan Taşan bestesidir"* tahmini yapılabilir (Teker, 2007: 206).

Taşan, bestecilik serüveninde ilk noter tasdikli Acem Kürdi şarkısını başlangıç noktası (milat) olarak kabul etmekte; bu tarihten 2025 yılına kadar olan süreçte yaklaşık beş yüz civarında beste denemesi gerçekleştirdiğini ifade etmektedir. Ancak bu üretimin tamamının kayıt altına alınmadığını, özellikle söz yazarlarının talepleri doğrultusunda notaları paylaşılan eserlerin listeye dâhil edildiğini belirtmektedir. Bu çerçevede Taşan, söz yazarlarıyla paylaşılan ve notaları talep edilen toplam 289 şarkısını sistematik biçimde listelediğini vurgulamaktadır.

Sanatçının anlatımına göre, liste dışı kalan eserler çoğunlukla sözleri kendisine ait olan ya da bestelendikten sonra estetik açıdan yeterli bulunmadığı için paylaşılmayan çalışmalardan oluşmaktadır. Bu durum, Taşan'ın üretim sürecinde nicelikten ziyade estetik tatmin ve içsel onayı önceliğini göstermektedir.

Bestecilik anlayışına ilişkin değerlendirmelerinde Taşan, özellikle söz ve melodi ilişkisinde sadelik ve akılda kalıcılığı temel bir ilke olarak benimsediğini ifade etmektedir. Sanatçının, *"şarkı en fazla ikinci dinlemede sizde bir iz bırakmalı ve çok az bir bölümü de olsa beyninize nakşetmelidir"* şeklindeki ifadesi, onun melodik yapı ve sözel ifade arasında doğrudan bir iletişim kurulmasını hedeflediğini ortaya koymaktadır. Bu yaklaşım, kolay telaffuz edilebilir sözlerin, benzer biçimde yalın ve anlaşılır melodilerle desteklenmesini gerektiren bilinçli bir estetik tercihe işaret etmektedir.

Taşan, bestelerinde belirli bir yaş grubuna, döneme ya da toplumsal kimliğe hitap etme kaygısı taşımadığını özellikle vurgulamakta; eserlerinin *"yaşı, zamanı, rengi, zemini"* olmayan, farklı kuşakların yaşamışlıklarını ortak bir duyguda buluşturabilen şarkılar olmasını amaçladığını belirtmektedir. Bu noktada sanatçı, söz unsuru belirleyici bir bileşen olarak konumlandırmakta ve *"söz karşı tarafa bir şey anlatmazsa yaptığınız müziğin dinlenmesi ya da iz bırakması etkili olmaz"* ifadesiyle, müziksel etkiyi anlam aktarımıyla doğrudan ilişkilendirmektedir.

3.4. Turhan Taşan'ın Radyo ve Televizyon Programlarına İlişkin Bulgular

Turhan Taşan çok yönlü sanatçı kişiliğinin yanı sıra uzun yıllar TRT Nağme'de dış yapımcı olarak radyo programları yapmıştır. 2014 yılı itibarıyla TRT İstanbul Radyosunda "Güfteden Nağmeye" isimli programda Hüseyin İpek ile dış yapımcılığa başlayan bestekâr, 2015 yılında bu defa "Yeni Şarkılar" isimli programı Dilek Demirbilek Topçu ile sunmuştur. Ayrıca bestekârın, 2016 yılında TRT Nağmede başlayan, yapım ve sunuculuğunu üstlendiği "Kalplerden Dudaklara" isimli programı 520 bölüm devam etmiştir. Bestekâr 29 Aralık 2024 tarihinde bu programı kendi isteği ile bitirmiştir. Taşan bu radyo programlarının yanı sıra televizyon programlarına da konuk olmuştur. Söz konusu yayın süreçlerine ilişkin bilgiler, görüşme verileri doğrultusunda aşağıda özetlenmektedir.

Bestekârın medya ve yayın deneyimleri, mesleki görünürülüğünün zaman içerisinde nasıl şekillendiğine dair önemli veriler sunmaktadır. Görüşmede, bu sürecin ilk dikkat çekici örneklerinden biri olarak 1994 yılında Ankara Televizyonu'nda gerçekleştirilen bestekâr programı öne çıkmaktadır. Söz konusu programın, dönemin önemli bestecilerinden Avni Anıl tarafından hazırlanmış olması, bestekâr açısından mesleki anlamda bir dönüm noktası olarak değerlendirilmektedir. Nitekim Taşan, bu süreci aktarırken Avni Anıl'ın kendisine yönelik takdir ifadesini özellikle vurgulamakta ve *"bir mahur şarkı yapmışsın, çok beğendim"* sözleriyle programa davet edildiğini belirtmektedir. Bu davetin, henüz geniş çevrelerce tanınmayan bir bestekâr için önemli bir teşvik ve görünürlük sağladığı anlaşılmaktadır.

İlerleyen yıllarda bestekârın farklı radyo ve televizyon programlarına konuk olduğu, bu bağlamda TRT başta olmak üzere çeşitli yayın kuruluşlarında yer aldığı görülmektedir. 2013 yılında Türkiye'nin Sesi Radyosu'nda yayımlanan Gönül Defterimiz programı, NTV'de yayınlanan Makam Farkı ve TRT Nağme'de gerçekleştirilen Gönül Ustalarımız programları bu sürecin örnekleri arasında yer almaktadır. Ayrıca 2015 yılında Ankara Radyosu'nda yayımlanan Aşkla Buluşanlar programı ile 2020 yılında TRT'de yayınlanan Sazlı Sözlü programı da bestekârın medya faaliyetleri kapsamında değerlendirilmektedir.

Bestekârın yalnızca konuk olarak değil, program yapımcısı ve sunucusu olarak da aktif bir rol üstlendiği anlaşılmaktadır. 2014 yılında TRT İstanbul Radyosu TRT Nağme frekansında yayımlanmaya başlayan Güfteden Nağmeye adlı program, bu açıdan dikkat çekicidir. Görüşme verilerine göre söz konusu program 52 hafta boyunca sürdürülmüş; program içeriğinde güfte şairlerinin yaşamları ve eserleri ele alınmıştır. Bestekâr, bu süreçte TRT repertuarında yer almasına rağmen arşiv kaydı bulunmayan eserlerin varlığına dikkat çekmekte; bu durumun programın içeriğini ve yönünü belirlediğini ifade etmektedir.

Program yapım sürecinin ikinci yılında ise Yeni Besteler adlı bir başka programın hazırlandığı, bu program kapsamında TRT repertuarında yer alan ancak daha önce icra edilmemiş çok sayıda eserin seslendirildiği anlaşılmaktadır. Taşan, bu süreçte toplam 293 eserin kayıt altına alındığını ve bu kayıtların TRT arşivine yüklendiğini belirtmektedir. Bu kayıtların önemli bir bölümünün, sonraki yıllarda TRT yayın akışında aktif olarak kullanıldığı ifade edilmektedir.

2016 yılından 2024 yılı sonuna kadar devam eden Kalplerden Dudaklara adlı programlar ise tematik ve arşiv odaklı bir yayın anlayışını yansıtmaktadır. Görüşmede, bu programlarda tarihî günler, şehirler, meslek grupları ve özel anma günlerine yönelik içeriklerin hazırlandığı belirtilmektedir. Öğretmenler Günü, Dünya Kadınlar Günü ve benzeri özel günler için hazırlanan programlar, bestekârın yayıncılık faaliyetlerinde tematik çeşitliliğe önem verdiğini göstermektedir.

Görüşme verilerine göre, yaklaşık on yıllık bir süreçte toplam 520 program hazırlanmış, sunulmuş ve yayınlanmıştır. Bestekâr, Aralık 2024 itibarıyla TRT bünyesindeki programlarını kendi isteğiyle sonlandırdığını belirtmektedir. Bu durum, söz konusu yayın faaliyetlerinin uzun soluklu ve planlı bir mesleki sürecin ürünü olduğunu ortaya koymaktadır.

3.5. Turhan Taşan'ın Arşivcilik ve Müzikle İlgili Belgeleme Faaliyetlerine İlişkin Bulgular

58.000 Notalık arşivi ve 2.000 ciltlik kitaplığı bulunan Turhan Taşan'ın, Türk Müziği üzerine yaptığı basılan ve basılmamış kitaplarıyla beraber “Biyografik Araştırmalar” içeren 20 tane kitabı bulunmaktadır. Müzik ile ilgili plak, taş plak, kaset, nota, kitap, dergi, gazete, broşür vb. belgeleri uzun yıllardır toplayan ve büyük bir titizlikle arşivleyen bestekârın evinde bir müzik müzesi olacak kadar materyal bulunduğu görülmüştür. Bestekârın arşivcilik eğiliminin erken dönemlere uzandığı, görüşme verileri doğrultusunda anlaşılmaktadır.

Bestekârın arşivcilik yaklaşımının, herhangi bir kurumsal eğitim sürecinden ziyade bireysel çaba ve ihtiyaçlar doğrultusunda şekillendiği anlaşılmaktadır. Görüşme verileri, bu sürecin İstanbul'a taşınan erken dönemde başladığını ve öğrenme eksikliğini telafi etmeye yönelik sistemli bir uğraşa dönüştüğünü göstermektedir. Nitekim bestekâr, bu dönemde müzikle ilgili kaynaklara ulaşabilmek amacıyla dönemin müzik neşriyatçıları düzenli olarak takip ettiğini belirtmektedir.

Özellikle nota edinme ve inceleme pratiğinin, bestekârın müzikal gelişiminde belirleyici bir rol oynadığı görülmektedir. Taşan, bu süreci aktarırken, dönemin popüler şarkı notalarını satın alarak bunları ezberlemeye ve ardından müzik defterlerine dikte etmeye çalıştığını ifade etmektedir. Bu uygulamanın yalnızca ezberle sınırlı kalmadığı; melodik yapıların, ses aralıklarının ve yazım tekniklerinin bilinçli biçimde çözümlenmesine dayandığı anlaşılmaktadır. Bestekârın ifadesiyle, bu çalışmalar sırasında “*melodik cümlelerin hangi değerlerdeki seslerle yazıldığına*” özellikle dikkat edilmiştir. Görüşmede dile getirilen yaklaşık iki bin nota üzerinde yapılan bu tür çalışmalar, arşivciliğin aynı zamanda bir öğrenme yöntemi olarak benimsendiğini ortaya koymaktadır.

Zaman içerisinde nota koleksiyonunun, müzik kitapları ve çeşitli neşriyatlarla genişletildiği; tek bir kaynağın yetersiz kaldığı durumlarda yeni yayınlara yönelmenin bir alışkanlık hâline geldiği görülmektedir. Bu durum, bestekârın arşivcilik faaliyetlerinin rastlantısal değil, süreklilik arz eden ve araştırmaya dayalı bir süreç olduğunu düşündürmektedir. Görüşme verilerine göre günümüzde bestekârın kişisel kütüphanesinin üç bine yaklaşan kitap ile on binlerce nota ve müzik yayını içeren geniş bir arşive dönüştüğü anlaşılmaktadır.

Bestekâr, bu birikimin yalnızca bireysel bir koleksiyon olarak kalmaması gerektiğini vurgulamakta; arşivin korunması, sınıflandırılması ve gelecek kuşaklara aktarılması yönünde bir müze ve katalog oluşturma düşüncesini dile getirmektedir. Bu bağlamda, söz konusu arşivin kişisel belleğin ötesinde, kurumsal ve kültürel bir değer taşıdığına işaret edilmektedir. Görüşmede ifade edilen bu yaklaşım, arşivciliğin bestekâr açısından yalnızca bir biriktirme faaliyeti değil, müzik kültürünün sürekliliğine katkı sunmayı amaçlayan bilinçli bir tutum olarak benimsendiğini göstermektedir.

3.6. Turhan Taşan'ın Yayınları ve Eserlerinin Etkisine İlişkin Bulgular

Turhan Taşan 60 yıllık sanat hayatı boyunca Türk musikisine iz bırakmış bestekârlardan biri olmuştur. Bestekârın bugüne kadar yazmış olduğu kitaplar, arşivcilik çalışmaları ve şarkıları birçok bestekâr ve sanatçının övgüsüne mazhar olmuştur. Bu sanatçılar arasında Mustafa Sağyaşar, Kutlu Payaslı, Zekai Tunca, Amir Ateş, Ali Şenozan, Yüksel Uzel, Erdinç Çelikkol, Ayşe Taş, Bilge Özgen, Serap Kuzey, Yıldırım Bekçi, Mediha Şen Sancakoğlu, Mahmut Oğul, Melihat Gülses, Sami Derintuna, Selahattin İçli, Osman Nuri Özpekel,

Ömür Gençel, Erol Sayan, H. Hüsnü Üstün gibi sanatçılar bulunmaktadır (Bilgin, 2002; Özturan, 2024). Bu sanatçılardan bazılarının Taşan hakkındaki düşünceleri aşağıdaki gibidir.

Mustafa Sağyaşar: "Turhan Taşan kendini musikiye ve musiki severlere hizmet etmek için adanmış, çok verimli besteler yapan, her neslin sevdiği ve çok çalışkan biridir" (Özturan, 2024: 5).

Kutlu Payaslı: "Turhan Taşan yürüyen bir kütüphane, bir ansiklopedi gibidir. Besteleri halka mal olur" (Özturan, 2024: 5).

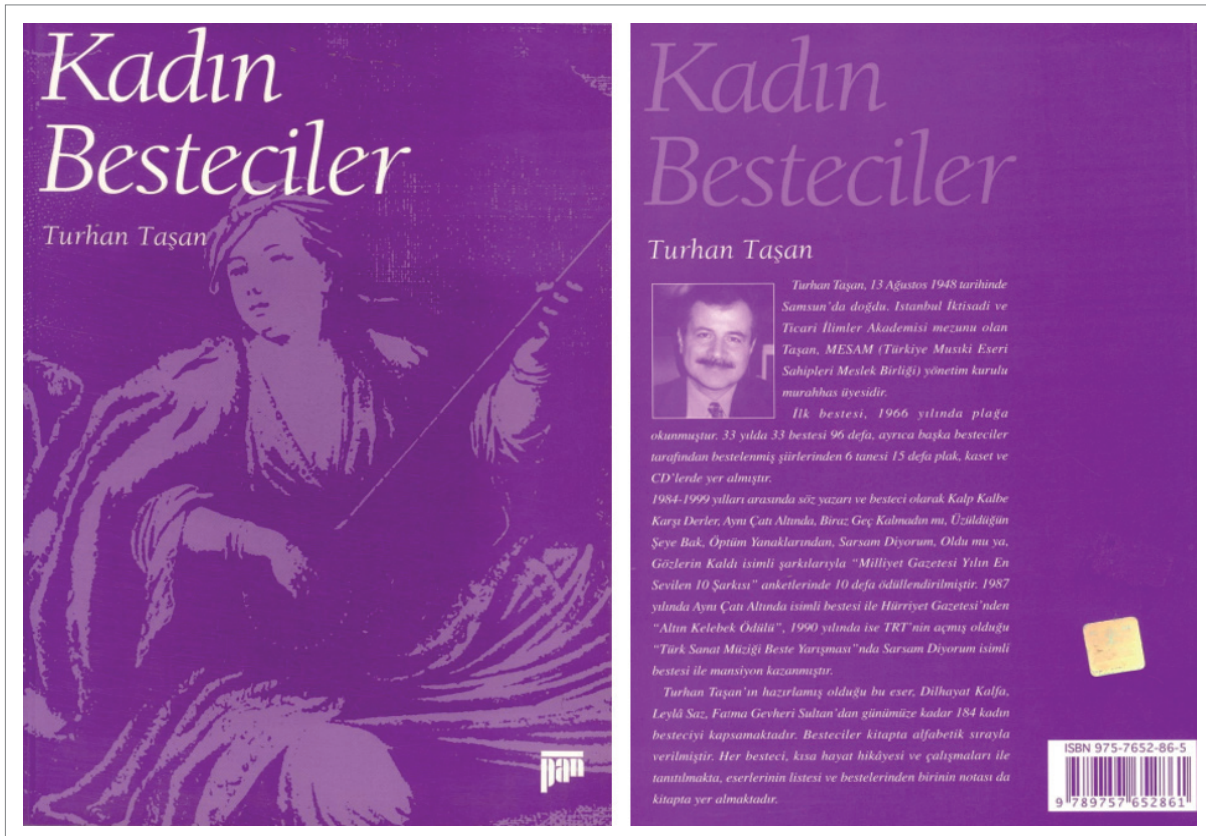
Bestekârlığının yanı sıra arşivcilik özelliği ve bestekârların hayatlarıyla ilgili topladığı bilgileri kitap haline getirmesi ile yazarlık kimliği de bulunan Turhan Taşan'ın bugüne kadar 7 adet araştırma kitabı basılmıştır. Bestekârın, "Kadın Besteciler" isimli kitabı, 17. yüzyıldan günümüze kadar 184 Kadın bestecinin özgeçmiş, fotoğraf ve notalı eserlerinin bulunduğu bir otobiyografi kitabıdır. 504 sayfadan oluşan kitapta, 145 adet nota bulunmaktadır. Bestekârın *Kadın Besteciler* adlı kitap hakkındaki değerlendirmeleri, aşağıda görüşme verileri ışığında ele alınmaktadır.

Görüşme verilerine göre, bestekâr bugüne kadar kaleme aldığı eserler arasında özellikle Yaşayan Bestecilerimiz ve Kadın Besteciler adlı çalışmalarını ön plana çıkarmaktadır. Bestekâr, Yaşayan Bestecilerimiz kitabının uzun süre basılmayı beklediğini ve dönemin sponsorluk olanaklarının yetersizliği nedeniyle geciktiğini belirtmektedir.

Bestekârın ifadesine göre, 1990'lı yıllarda rahmetli Kutlu Payaslı ile İzmir Radyosu'nda yaptığı görüşmeler, Kadın Besteciler kitabının ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Taşan, arşiv çalışmaları sırasında kadın bestecilere ait notaları ayırırken, neden bu bestecileri derleyip yazmadığını sorgulamış ve böylece kitabın yazımına karar vermiştir. Kitapta, 17. yüzyıldan 1995 yılına kadar 184 kadın bestecinin özgeçmiş, varsa fotoğrafları ve notalı eserleri yer almakta olup, Mart 2000'de Pan Yayıncılık tarafından Görsel 8'de görüldüğü üzere yayımlanmıştır (Taşan, 2000). Kitabın basım sürecinin yaklaşık beş yıl sürdüğü ve yayınevinde beklediği de görüşmede ifade edilmiştir.

Görsel 8

"Kadın Besteciler Kitabı Kapağı" (Taşan, 2001a)

Taşan'ın "Türk Müziğinde Eczacı Sanatçılar" isimli kitabı içerisinde 26 bestekâr, güfte şairi ve icracı biyografisi bulunmaktadır. Kitap 155 sayfadan oluşmakta, içerisinde 22 adet nota yer almaktadır. Kitap Türk Eczacıları Birliği tarafından 2001 yılı Kasım ayında bastırılmıştır (Taşan, 2001b).

Görüşme verilerine doğrultusunda, bestekârın eserleri arasında Doktor Sanatçılar ve Türk Müziğinde Eczacı Sanatçılar adlı çalışmaların da olduğu tespit edilmiştir. Doktor Sanatçılar kitabında 170'in üzerinde tıp doktoru, veteriner hekim, diş hekimi ve eczacı sanatçının bilgilerine yer verilmiştir. Basım süreci için sponsor arayışları sürerken, görüşmede bestekâr, Balıkesir'de yaşayan eczacı ve söz yazarı Şule Özmen'in araya girmesiyle kitabın eczacılar bölümünün ayrı bir basım fırsatı kazandığını aktarmıştır.

Şule Özmen'in Türk Eczacıları Birliği Başkanı ile temasa geçmesi sonucunda, Türk Müziğinde Eczacı Sanatçılar adlı eser, Kasım 2001 tarihinde Birlik Kültür Yayını olarak Görsel 9'da görüldüğü üzere yayımlanmıştır. Görüşme verilerine göre, bu çalışmada 26 eczacı bestekâr, güfte yazarı ve icracı sanatçıya yer verilmiştir. Bu süreç, bestekârın bireysel arşiv ve araştırma birikiminin, kurumsal destek ile nasıl somut yayınlara dönüştüğünü göstermektedir.

Görsel 9

"Türk Müziği'nde Eczacı Sanatçılar Kitabı Kapağı" (Taşan, 2001b)

Taşan, sanat hayatı boyunca bestelerinin yanı sıra araştırmalarına devam etmiş ve doğduğu yer olan Samsun'la ilgili, "Türk Müziğinde Samsunlu Sanatçılar" isimli bir kitap çalışması yapmıştır. İki cilt, 1358 sayfa ve içerisinde 380 nota bulunan bu kitap, 2007 yılı Kasım ayında Samsun Valiliği İl Özel İdaresi tarafından bastırılmıştır (Taşan, 2007). Bu kitapta Samsunlu 104 bestekâr, güfte şairi ve icracı sanatçının biyografisi yer almaktadır. Aşağıda, görüşme verileri ışığında bestekârın üçüncü kitabına ilişkin değerlendirmeleri ele alınmıştır.

Görüşme verilerine göre, bestekârın üçüncü basılan eseri Türk Müziğinde Samsunlu Sanatçılar olmuştur. Samsun doğumlu olan bestekâr, bu çalışmada kendi memleketinde müzikle uğraşan bestekâr, saz ve ses sanatçılarının yaşam öykülerine yer vermeyi amaçlamıştır. Kitap iki cilt hâlinde hazırlanmış olup, toplam 1.358 sayfada 380 nota içermektedir. Yine başka bir kitabı Görsel 10'da göze çarpmakta olup, Kasım 2007'de Samsun Valiliği İl Özel İdaresi tarafından yayımlanmış ve bu eser içerisinde, 104 bestekâr, güfte yazarı ve icracı sanatçının özgeçmişi, varsa fotoğrafları ve notaları yer almıştır.

Görsel 10

"Türk Müziği'nde Samsunlu Sanatçılar Kitabı Kapağı" (Taşan, 2007)

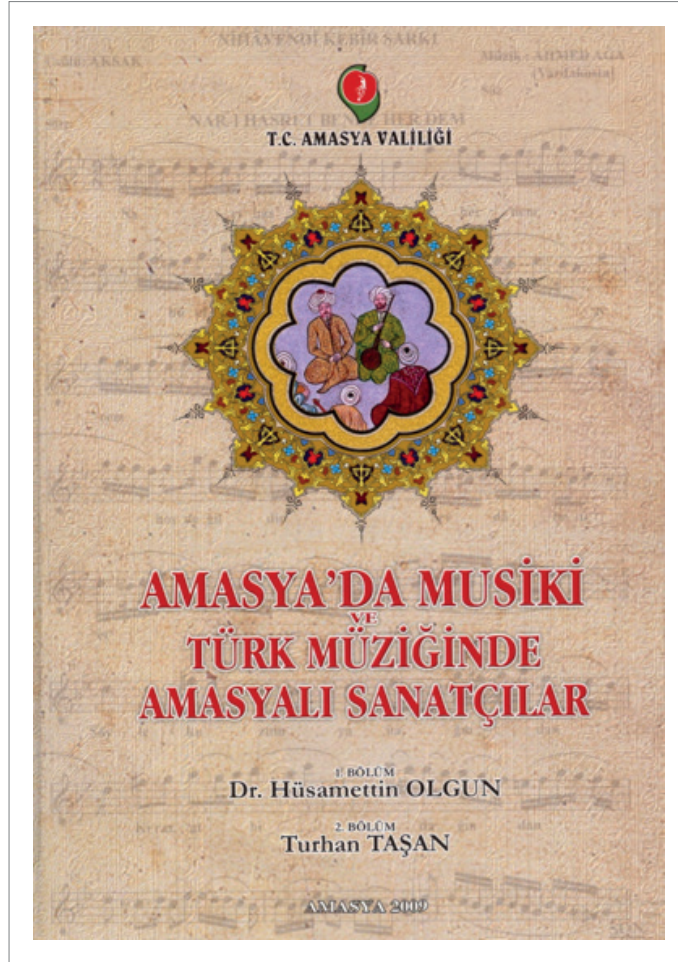
Taşan'ın "Amasya'da Musiki ve Türk Müziğinde Amasyalı Sanatçılar" isimli kitabı 2009 yılında Amasya Valiliği tarafından bastırılmıştır (Taşan, 2009). Kitap 488 sayfadan oluşmakta ve içerisinde 100 adet nota bulunmaktadır. Kitapta yer alan 40 sayfalık "Amasya'da Musiki" bölümü Dr. Hüsamettin Olgun tarafından yazılmıştır. Bu kitapta 32 bestekâr, güfte şairi ve icracı sanatçının biyografisi yer almaktadır. Görüşmeler sonucunda bestekârın kitap hakkında bilgileri aşağıda verilmiştir.

Bestekâr, baba tarafının Merzifonlu olması nedeniyle Merzifon'u da kapsayan bir çalışma yapmayı amaçlamıştır. Bu süreçte Amasya'da düzenlenen Altın Elma beste yarışmalarının ilk yedi döneminde hem ön eleme hem de final jüriliği görevini üstlenmiştir. İlk dört yıl yarışmalar Amasya Valiliği tarafından düzenlenmiş, sonraki yıllarda ise belediyeye devredilmiştir.

Söz konusu süreçte Görsel 11'deki kitabın basımını üstlenen Amasya Valisi Sayın Celalettin Lekesiz, bestekârı kitabı yayımlamaya teşvik etmiş, ancak notaların kitapta yer almasını istememiştir. Görüşme verileri, Amasya'nın musiki tarihinin de Doktor Hüsamettin Olgun tarafından yazılmasıyla kitabın kapsamının genişletildiğini göstermektedir. Nihai çalışmada, Amasya'da Musiki ve Türk Müziğinde Amasyalı Sanatçılar başlıkları altında toplam 32 bestekâr, güfte yazarı ve icracı sanatçının bilgilerine yer verilmiştir.

Görsel 11

"Amasya'da Musiki, Türk Müziği'nde Amasyalı Sanatçılar Kitabı Kapağı" (Taşan, 2009)

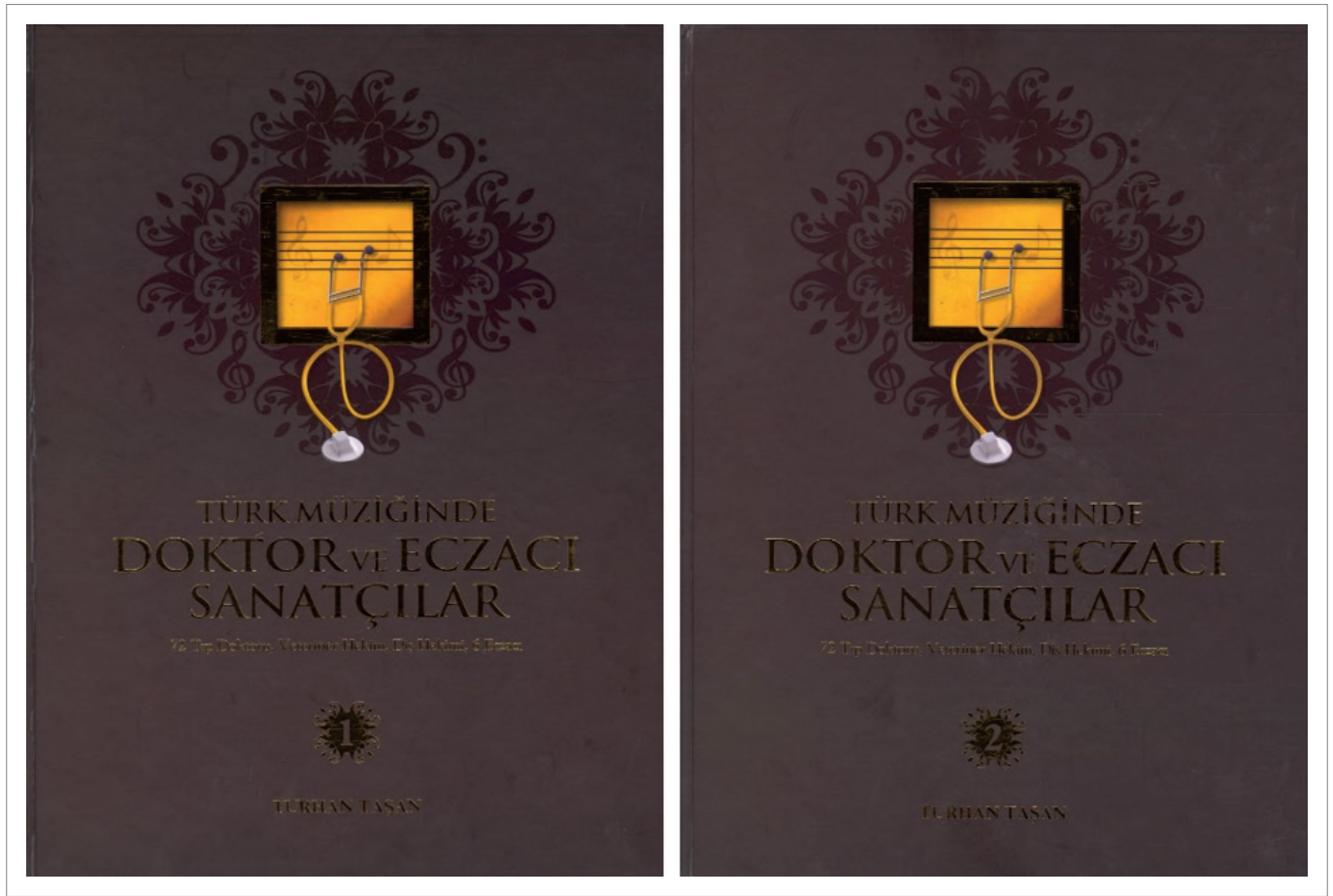
Taşan'ın "Türk Müziğinde Doktor ve Eczacı Sanatçılar" isimli kitabı içerisinde 72 Tıp Doktoru, Veteriner Hekim, Diş Hekimi ve 6 Eczacının biyografisi bulunmaktadır. İki ciltten oluşan kitap 992 sayfadan oluşmakta, içerisinde 168 adet nota yer almaktadır. Görsel 12'deki Kitap İstanbul Pendik Belediyesi tarafından 2010 yılı Eylül ayında bastırılmıştır (Taşan, 2010).

Bestekârın sonraki kitabının basım süreci de sponsor arayışıyla şekillenmiştir. İstanbul'da katıldığı bir konser sırasında, sunuculuk yapan komşusu aracılığıyla sponsor arayışının duyurulması sonucunda Pendik Belediye Başkanı Dr. Salih Kenan Şahin ile tanışılmış ve belediye, kitabın basımını üstlenmeyi teklif etmiştir.

Annesinin vefatı nedeniyle kitabı tam olarak tamamlayamasa da 72 tıp doktoru, veteriner hekim ve diş hekimi ile 6 eczacıya ilişkin bölümleri teslim etmiştir. İki cilt hâlinde yayımlanan çalışmada toplam 992 sayfa ve 168 nota yer almaktadır. Kitap, Eylül 2010 tarihinde basılmıştır.

Görsel 12

"Türk Müziği'nde Doktor ve Eczacı Sanatçılar Kitabı Kapağı" (Taşan, 2010)

Taşan, Zeki Müren'e duyduğu hayranlık nedeniyle Zeki Müren: Hayatı ve Eserleri adlı kitabını kaleme almıştır. Türk Eğitim Vakfı, Haziran 2010 tarihinde eseri bedelini ödeyerek satın almış ve kitapta 96 nota ile 13 sayfalık, bizzat Zeki Müren'den alınmış bilgilerle hazırlanmış özgeçmiş yer almıştır. Ancak çeşitli nedenlerle kitap basılamamıştır. Sonraki yıllarda Bakırköy Musiki Vakfı kitabın basımını yeniden gündeme getirmiş ve Türk Eğitim Vakfı ile müşterek yayımlama önerisinde bulunmuştur; fakat Mehmetçik Vakfı'nın izin vermemesi nedeniyle eserin basımı mümkün olmamıştır.

Bestekârın, Görsel 13'teki "Türk Müziği'nde Gaziantep'li Bestekâr ve Güfte Şairleri" isimli kitabı Gaziantep Şehit Kâmil Belediyesi Kültür Yayını olarak 2018 yılı haziran ayında bastırılmıştır (Taşan, 2018). Kitap 368 sayfadan oluşmakta, içerisinde 97 adet nota bulunmaktadır.

Bestekârın bir diğer çalışması Türk Müziği'nde Gaziantep'li Bestekâr ve Güfte Şairleri olup, Gaziantep Şehitkamil Belediyesi tarafından Haziran 2018'de Kültür Yayını olarak yayımlanmıştır. Kitap 368 sayfa uzunluğunda olup, 97 nota içermektedir. Bu çalışma, Zeki Müren kitabı dikkate alınmadığında bestekârın yedinci basılı eseri olmuştur.

Görsel 13

"Türk Müziğinde Gaziantepli Bestekâr ve Güfte Şairleri Kitabı Kapağı" (Taşan, 2018)

Taşan'ın Görsel 14'teki kitabı ise; "Fetih'ten Günümüze İstanbul Doğumlu Bestekârlar", Denizli'de "Mavi Nefes" yayınevi tarafından 2024 yılı Eylül ayında bastırılmıştır (Taşan, 2024a). 408 sayfadan oluşan kitapta İstanbul doğumlu yaklaşık 250 bestekârın 13436 eserini künyeleriyle beraber yazmıştır.

"Fetih'ten Günümüze İstanbul Doğumlu Bestekârlar" adlı çalışmasını İstanbul 2010 projesi kapsamında Kültür Bakanlığı'nın destek yazısıyla sunmuş olan Taşan, kitapta İstanbul'un fethinden 2010 yılına kadar doğmuş 330 bestekârın yer alması planlanmış eserin başlangıçta yayımlanamadığını bildirmiştir. Daha sonra, bir profesör aracılığıyla Mavi Nefes Yayınevi'ne iletilen çalışma, Eylül 2024'te 408 sayfa olarak Kültür Hizmet niteliğinde yayımlanmıştır. Bu çalışmada nota veya ayrıntılı özgeçmişlere yer verilmemiş; yalnızca bestekârların kimliği, doğum ve ölüm tarihleri, pozisyonları ve varsa akademik veya müzikal kariyer bilgileri belirtilmiştir. Ayrıca arşivde bulunan yaklaşık 13.000 satırlık veri, Excel tabloları hâlinde kitapta listelenmiştir.

Görsel 14

"Fetih'ten Günümüze İstanbul Doğumlu Bestekârlar Kitabı Kapağı" (Taşan, 2024a)

Bestekârın kitapları arasında hem yayımlanan hem de yayımlanamayan eserler bulunmaktadır. Kitapların sayfa hacimleri genellikle 700 ile 2.700 arasında değişmekte olup, ticari olarak satışının mümkün olmaması nedeniyle yayınevlerinin ilgisini çekmemektedir. Bu nedenle eserlerin basımı, çoğunlukla bakanlıklar, valilikler, belediyeler veya hayırsever destekleri aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Ticari amaç taşımayan bu çalışmalar, internet ortamında da geniş ölçüde erişilebilir değildir; yalnızca Kadın Besteciler kitabı, Pan Yayıncılık aracılığıyla yayımlandığı için çevrimiçi olarak bulunabilmektedir. Bestekâr Turhan Taşan'ın gerek besteciliği olsun gerek se güfte yazarlığı olsun Türk sanat müziği camiasında tanınan ve sevilen bir bestekâr olmasını sağlamıştır. Bunun sonucu olarak birçok güfte yazarı Turhan Taşan'a methiye şiirler yazmıştır. Bu güfte şairleri Atılay Erge, Cemal Safi, Cemalettin Turan, Ercan Akbay, Fatoş Koçarlan, Halit Çelikoğlu, Hasan Cemil Şensever, Kaya Bekât, Müberra Kevser Değer, Münire Aksaray, Nurcan Tüyel, Oktay Zerrin, Sami Derintuna, Sema Sertabipoğlu, Semra İplikçi, Sevinç Atan ve Şinasi Eskikaya olarak sıralanabilir. Aşağıda Görsel 15'te bestekâr Turhan Taşan'a yazılan bu methiye şiirlerden bir örnek verilmiştir. Turhan Taşan eserlerinin bestekârlarda oluşturduğu etkisiyle alakalı aşağıdaki bilgileri vermiştir.

Görsel 15

"Cemalettin Turan'ın Turhan Taşan'a yazdığı şiir" (Taşan, 2013a)

BESTEKÂR TURHAN TAŞAN

Tebessümlerle bakan, sevgiye sevgi katan
Gönüllerde taht kuran, **Bestekâr Turhan TAŞAN**

Hep sevilip sayılan, şefkatli ve babacan
Altın kalpli bir insan, **Bestekâr Turhan TAŞAN**

Duygulara tercümân, dostluğa kucak açan
Efsûnludur her notan, **Bestekâr Turhan TAŞAN**

Ba'zân olursun hüzzâm, ba'zân olursun hicrân
Özlenensin her zamân, **Bestekâr Turhan TAŞAN**

Nice büyük üstattan, Dede, Kaynak, Pınardan
İlhâmın var her koldan, **Bestekâr Turhan TAŞAN**

Türkü, gazel, şarkıdan; kopamazsın bu aşktan
Mûsikîdir sana cân, **Bestekâr Turhan TAŞAN**

Yıllar yorgun, sen yorgun; biter ömür ân be ân
Bir hoş sadâdır kalan, **Bestekâr Turhan TAŞAN**

*******Cemalettin TURAN*******

1990'lı yıllarda, merhum bestekâr Dr. İrfan Doğrusöz başkanlığında Kumburgaz'daki Rauf Alanyalı Köşkünde üç haftada bir düzenlenen "Bizim Meclis" isimli kapalı meşk topluluğuna katılım sağlanmıştır. Toplantılar, saat 12:00'de başlayıp gece 24:00'e kadar sürmüştü; Âlâeddin Yavaşca, Müzeyyen Senar, Safiye Ayla, Semahat Özdenses, Tahir Kudsi Makal, Fahrettin Çimenli, İnci Çayırılı gibi dönemin önde gelen müzik insanları özel

davetli olarak yer almıştır. Bu toplantılarda, 18:00–20:00 saatleri arasında yemek eşliğinde fasıl yapılmış ve konuklar, yanlarında getirdikleri şarkı notalarını saz heyeti eşliğinde seslendirmiştir.

Bestekârın 1993 yılında mahur makamında bestelemiş olduğu bir şarkısı bu toplulukta okunmuş, Safiye Ayla tarafından övgüyle karşılanmıştır; Ayla, şarkıyı örnek alacak yeni bestecilere referans olmasını dilemiştir. Bu övgü, bestekâr için önemli bir onur ve mesleki bir gurur kaynağı olmuştur. Günümüzde, söz konusu topluluktan hayatta kalan katılımcı sayısı çok azdır.

3.7. Turhan Taşan'ın Türk Müziğine Yönelik Yapmış Olduğu Faaliyetlere İlişkin Bulgular

Bestekârın bilinen birçok şarkısının olması koroların bu şarkıları repertuvarlarına almalarına vesile olmaktadır. Ülkemizin farklı illerindeki korolar bestekârı davet ederek onun adına konserler düzenlemekte, bu sayede musiki severlerin hem Turhan Taşan'ı tanımasını sağlamakta hem de onun yeni eserlerini icra etmektedirler.

Bestekâr, bugüne kadar ismine özel 100'den fazla konserin düzenlendiğini ve birçok vilayeti dolaşarak sahneye çıktığını belirtmektedir. Bu konserlerde çeşitli koro şefleri görev almış ve programlar genellikle amatör topluluklar tarafından hazırlanmıştır. Bestekâr, kendi resmî web sayfasında sadece programı tamamlanmış konserleri listelemiştir; bu konserler 1991 yılından itibaren gerçekleştirilmeye başlanmıştır.

Katıldığı konserlerde, bazen birden fazla bestekârın aynı programda yer almasının eserlerin üst üste çalınmasıyla duygu karmaşasına yol açtığını ve bunun hoş karşılanmadığını ifade etmektedir. Özellikle medyatik tanınırlığı sınırlı olan bestekârların konser salonlarında tanınmadığı ve koro şeflerinin genellikle sadece bilinen eserlerini programa dahil ettiği gözlemlenmiştir. Bu durum, seyircinin bazı eserlerin kime ait olduğunu fark edememesine yol açmaktadır.

Bestekâr, bugüne kadar 15'e yakın eserinin seyirci tarafından bilinip eşlik edilerek söylenmesinden gurur duyduğunu, ancak daha az bilinen veya yeni eserlerinin de topluluklarca sunulmasını arzu ettiğini belirtmektedir. Kendi önerisi, kendisini onurlandırmak amacıyla düzenlenen konserlerin iki bölüm hâlinde, her bölümde onar şarkı olmak üzere ve toplamda maksimum iki saat sürecektir şekilde planlanmıştır; böylece hem seyirci keyif alabilir hem de bestekârın eserleri dengeli şekilde sunulmuş olur.

3.8. Turhan Taşan'a İthaf Edilen Eserlere İlişkin Bulgular

Bestekâr Turhan Taşan Türk müziği camiasında beyefendi, yardımsever, tecrübeli kişiliği ile gönüllere taht kurmuş bir insan olmaktadır. Bu özelliklerinden ötürü zaman zaman kendisine bestekârlar ve güfte yazarları tarafından methiyeler düzülmüş, kendisine ithafen Nota 1'deki gibi şarkılar ve saz eserleri bestelenmiştir. Aşağıda bestekâra ithafen yapılan eserlere ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Nota 1

"Nağmeler Sarayında Taht Kuran Bülbül Gibi İsimli Buselik Fantezi" (Taşan, 2013c)

BUSELİK FANTEZİ

Usûlü: SEMÂİ

Müzik : İLGÜN SOYSEV
Söz : MİYASER GÜLŞEN

(TURHAN TAŞAN'a METHİYE)
Nağmeler Sarayında Taht Kuran Bülbül Gibi

♩
144
Süre:

Aranâğmesi

Yine kendisine atfedilen bir eserin notası Nota 2’de görölmektedir.

Nota 2

“Sevgisi Yolları, Dağları Aşan İsimli Kürdi Fantezi” (Taşan, 2013d)

KÜRDÎ FANTEZİ

Usûlü: NİM SOFYAN

Söz ve Müzik: MEHTAP TUMRİK
(Beste: Antalya / 23 Ekim 2015)

(TURHAN TAŞAN)
Sevgisi Yolları, Dağları Aşan

Aranağmesi

♩=122
Süre:

Nota 3’te de kendisi için bestelenen bir fantezi örneği sunulmuştur.

Nota 3

“Musikinın Göz Bebeği, Sen Yaşayan Efsanesin İsimli Kürdîli Hicazkâr Fantezi” (Taşan, 2013b)

KÜRDİLİ HİCAZKÂR FANTEZİ

Usûlü: SOFYAN

Söz ve Müzik: ŞAFAKNUR YALÇIN

MÛSİKİNİN GÖZ BEBEĞİ, SEN YAŞAYAN EFSANESİN

Aranağmesi

♩=128
Süre:

Nota 4’te de yine bestekâra atfen şarkı örneği sunulmuştur.

Nota 4

“Ben Turhan Taşan’ım İsimli Hüzzam Şarkı” (Taşan, 2020a)

HÜZZAM ŞARKI

Usûlü: SOFYAN

Müzik : RUŞEN YILMAZ
Söz : RÜŞTÜ OKYAR
(Beste : İstanbul;19.12.2020 / Pazar)

(BEN TURHAN TAŞAN'IM)
Kimdir Bu Bestekâr Diye Sorarsan

Aranağmesi

♩=86
Süre:04'.20"

Nota 5'te Taşan'a itafen bir şarkı daha bestelenmiştir.

Nota 5

"Turhan Taşan Dendi Mi isimli Nihavent Şarkı" (Taşan, 2023)

NİHÂVENT ŞARKI
HER KİM Kİ SORSA BANA NASIL BİLİRSİN O'NU
(Turhan Taşan Dendi Mi)

Usûlü: DÜYEK
Süre: 04'.50"
♩ = 250

Müzik: GÖKHAN TEMUR
Söz : VEDAT FİDANBOY
(Beste: İstanbul-02/04/2023)

ARANAĞMESİ

Nota 6'da de kendisi için bu kez bestelenen bir fantezi örneği görülmektedir.

Nota 6

"Kimdir Bu Bestekâr İsimli Hicaz Fantezi" (Taşan, 2020b)

HİCAZ FANTEZİ
KİMDİR BU BESTEKÂR

USÛL = DÜYEK
SÜRE = 4' 22"
♩ = 220

Söz = Rüştü OKYAR
19/12/2020 18.00
Müzik = Aziz Zafer TEKİN
21/12/2020 Buca /İZMİR

A RA NA Ğ ME

Nota 7'de de yine bir fantezi notası görülmektedir.

Nota 7

"Bir Gece Kapını Çalarsam İsimli Karcığar Fantezi" (Taşan, 2025a)

Karcığar Fantezi
Bir gece kapını çalarsam (Sevdiğim için)
(TURHAN TAŞAN'A İTHAFEN)

S463

Usûlü: Düyek
Süre: 03', 58"
♩ = 160

Müzik: Soner ÖZER
Söz: Ali Osman KADIOĞLU
(Kazasker, 10 Nisan, 2025)

(Aranağmesi.....)

Nota 8'de yine bir fantezi örneği ile ona atfedilen bir nota görölmektedir.

Nota 8

"Tesadüf Mü Yoksa Kader Mi Bilmem İsimli Buselik Fantezi" (Taşan, 2025b)

BUSELİK FANTEZİ

Usûlü: DÜYEK **Müzik : NECDET ÇALIŞ**
Söz : NECMİYE KURTARAN KIYAR
(Beste : Eskişehir, 08 Ocak 2025)

(TURHAN TAŞAN'A AKROSTİŞ)
Tesadüf mü yoksa kader mi bilmem

Aranağmesi

♩=200
Süre:04'.44"

Nota 9'da ilk kez ona adını da içeren bir saz eseri bestelendiği görölmektedir.

Nota 9

"Turhan İsimli Saz Semaisi" (Taşan, 2013e)

TRT REP NO: 3746 **KÜRDİLİHİCAZKAR SAZ SEMAİ**
AKSAK SEMAİ **(Turhan)**
♩=100 **Özdemir HAFIZOĞLU**
1.HANE

Nota 10'da da bestekârın soyadını taşıyan yine sevenleri tarafından ve kendisine atfedilen bir saz semaisi daha bestelendiği görölmektedir.

Nota 10

"Taşan İsimli Saz Semaisi" (Taşan, 2024b)

Aşkefzâ Saz Semâisi
"TAŞAN"
Turhan Taşan'a İthafen

Süre: 04' 50"
Aksak Semâi
♩= 112

Beste: Doç. Dr. Ahmet Hakan BAŞ
Beste Tarihi:12/07/2024-Tokat

1. Hâne

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bestekârlar yüce Allah'ın kendilerine sunduğu musiki hazinesini, notalar vasıtasıyla nağmelerle işleyen özel insanlar olarak betimlenebilir. Türk musikisinde birçok bestekâr olmasına rağmen, özellikle sözlü eserlerle musiki severlerin gönlüne taht kurmuş bestekâr sayısı sınırlı olmaktadır. Şarkıları toplum tarafından neredeyse ezbere bilinen, bazen şarkılarının bile solistlere mâl edildiği bu gizli kahramanlar aslında Türk musikisinin temel taşlarından olmaktadır. Yapmış oldukları çalışmaları, Türk musikisi için gönüllü olarak yapan, bu çalışmalardan da takdir edilmekten başka bir istekleri olmayan bu gönül insanlarının musiki çalışmalarını, bu konudaki düşüncelerini ortaya çıkarmanın önemli olduğu düşünülmektedir. Bu değerli gönül insanlarının hayatlarına dair kesitler, usta-çırak ilişkilerinin en güzel örneklerini yaşandığı anıları gelecek nesillere örnek olacak, yeni yetişecek musikişinaslar, musiki üstatlarının bu konudaki yaşamışlıklarını bilerek Türk musiki gönüllüsü olacaklardır. Bu anlamda Türk musikisine 60 yıllık bir hizmeti olan bestekâr Turhan Taşan'la yapılan bu araştırmanın yeni yetişecek olan Türk musikisi ile ilgilenen bestekâr adaylarına ve musikişinaslara yol göstereceği düşünülmektedir. Bu bölümde araştırmadaki alt problemler doğrultusunda, araştırmada elde edilen sonuçlara yer verilmiştir. Çalışmada elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibidir.

- Bestekâr Turhan Taşan'ın, müzikle ilköğretim 3. sınıfta mandolin çalarak başladığı, ortaokul talebeliği yıllarında mandolinle ilk beste denemelerini yaptığı,
- 1964 senesinde ünlü kanun sanatçısı Ahmet Yatman'ın talebesi İsmail Hakkı Üstünkaya'dan kanun dersleri aldığı,
- 1969 yılında, Mecidiyeköy'deki İstanbul Belediye Konservatuvarında eğitim aldığı.
- 1965-66 yıllarında rahmetli Güneri Tecer, rahmetli Kutlu Payaslı, rahmetli Saadettin Öktenay, rahmetli Şekip Ayhan Özışık'la tanışmış, yine 1967 yılında rahmetli Şekip Ayhan Özışık vasıtasıyla İstanbul Radyosu'nun o zamanki müdürü olan Neyzen Ulvi Erguner'le tanıştırılmış ve Şekip Ayhan Özışık vasıtasıyla ilk eserlerini TRT repertuarına gönderdiği,
- Taşan'a ithafen Buselik, Kürdi, Kürdilihicazkâr, Hicaz, Nihavend ve Hüzam makamlarında 8 farklı sözlü eser, Kürdilihicazkâr ve Aşkefza makamlarında da 2 adet saz eseri bestelendiği,
- İlk bestesini yaptığı Lise dönemlerinde, “Aşkı Neden Gizledin” isimli Acem Kürdi bu bestenin Necati Dindaş tarafından 45'lik plağa okunduğu,
- Günümüzde Türk musikisinin sevilen sözlü eserlerinden, güftesi A. Orhan Arıtan'a, bestesi Selahattin Altınbaş'ın ait olan “Ömrümüzün son demi sonbaharıdır artık” isimli hüzam şarkının şiirinin ilk olarak Uzzal makamında “Göze Geldik” ismiyle besteleyen kişinin Turhan Taşan olduğu, bu şarkıyı da 1973 yılında Tülin Erdoğan'ın, 45 devirli plakta okuduğu,
- Türk musikisindeki bestekârlarla alakalı 7 adet kitabı bulunduğu,
- Bestekâr Avni Anıl'ın 1994 yılında TRT Ankara Televizyonu'nda Turhan Taşan'la dört şarkılık bir bestekâr programı yaptığı,
- Çeşitli radyo ve Tv programlarına katılarak bestekârlık hakkında bilgilerini paylaştığı, TRT Nağme radyosunda yıllarca yapmış olduğu programların bir sonucu olarak TRT repertuarında yer alan 293 tane daha önceden okunmamış fantezi ağırlıktaki şarkıları okutarak, kayıtlarını TRT arşivine kazandırdığı,
- Bugüne kadar Turhan Taşan ismine özel 100'den fazla konser yapıldığı,
- 2025 yılı itibarıyla 500 kadar bestesi olduğunu ancak bunlar arasında 289 şarkıyı listelediği,
- Nota ve kitap arşivciliği merakının kendini geliştirmek ve öğrenme azmi sonucunda oluştuğu, bu arşivinde yaklaşık 3000 kitap, 58000 nota bulunduğu,
- Yakın olarak görüştüğü, bilgilerinden faydalandığı birçok bestekâr olduğu,

- Bu bestekârların Saadettin Öktenay, Şekip Ayhan Özışık, Kadri Şençalar, Sabri Süha Ansen, Necdet Tokatlıoğlu, Taner Şener ve Fethi Karamahmutoğlu, Alâeddin Yavaşca, Zeynettin Maraş, Bilge Özgen, Gündoğdu Duran, Suphi İdrisoğlu, Ali Rıza Avni, Kutlu Payaslı, Dr. İrfan Doğrusöz ve İrfan Özbakır olduğu,
- İsmet Nedim saatçi, Teoman Alpay, Necdet Tokatlıoğlu, Neveser Kökteş, Muzaffer İlkar ve Baki Çalioğlu'nun eserlerinden etkilendiği sonuçları ortaya çıkmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

Bestekârlarla ilgili yeni araştırmaların Türk musikisi literatürüne kazandırılarak, bestekârlığın önemine dikkat çekilmesi, bu araştırma içerisinde yer alan ve literatürde araştırılmayan bestekârların tespit edilerek araştırılmaları önerilmektedir.

Etik kurul onayı

Çalışma, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır (tarih: 17.09.2025, sayı: 624498).

Yazarlık katkısı

Çalışmanın tasarımı ve konsepti: AHB,TK; verilerin toplanması: AHB; sonuçların analizi ve yorumlanması: AHB; çalışmanın yazımı: AHB. Tüm yazarlar sonuçları gözden geçirmiş ve makalenin son halini onaylamıştır.

Finansman kaynağı

Yazarlar, çalışmanın herhangi bir finansman almadığını beyan etmektedir.

Çıkar çatışması

Yazarlar, herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmektedir.

Ethical approval

The study was approved by Tokat Gaziosmanpaşa University Ethics Committee (date: 17.09.2025, number: 624498).

Author contribution

Study conception and design: AHB,TK; data collection: AHB; analysis and interpretation of results: AHB; draft manuscript preparation: AHB. All authors reviewed the results and approved the final version of the article.

Source of funding

The authors declare the study received no funding.

Conflict of interest

The authors declare that there is no conflict of interest.

KAYNAKLAR

- Aktüalite Mecmuası. (1966, 20 Nisan). Türkiye'nin en genç bestecisi 18 yaşında bir lise öğrencisi. *Foto Magazin Haftalık Resimli Aktüalite Mecmuası*.
- Baş, A. H. ve Karaca, T. (2024). Turhan Taşan'ın eserlerinin farklı değişkenler ve prozodi özellikleri yönünden incelenmesi. *Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 12(34), 39-66. <https://dergipark.org.tr/pub/akrajournal/issue/87488/1466245>
- Baş, A. H. ve Karaca, T. (2025). Bestekâr Turhan Taşan'ın Türk müziğindeki sözlü eser besteciliğine ilişkin görüşleri ve ödüllü eserlerinin biçim analizi. *Online Journal of Music Sciences*, 10(3), 661-677. <https://doi.org/10.31811/ojomus.1689001>
- Bilgin, G. (2002). *Turhan Taşan'ın hayatı* [Lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi].
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2019). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Engül, H. (1990, 7 Ocak). Hangi hastalığa hangi şarkı? *Bugün Gazetesi*.
- Karasar, N. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar-ilkeler-teknikler*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Özturan, İ. (2024). *Bestekârlar çıkmazı*. Vova Yayınevi.
- Tanrıverdi, A. (1996). *Turhan Taşan hayatı ve eserleri* [Lisans tezi, Ege Üniversitesi].
- Taşan, T. (1960). *Taşan'ın Kanun Çaldığı Yıllar* [Fotoğraf Arşivi].
- Taşan, T. (1966). *Aşkını neden gizledin* [Plak]. Odeon.

- Taşan, T. (1970). *İstanbul belediye konservatuvarı öğrenci kimliği* [Kimlik].
- Taşan, T. (1973a). *Göze geldik* [Plak]. Grafonola.
- Taşan, T. (1973b). *Udi bestekâr Kadri Şençalar, Turhan Taşan, TRT İstanbul radyosu ses sanatçılarından Nadir Hilkat Çulha bir eser üzerinde çalışırken* [Fotoğraf]. İstanbul.
- Taşan, T. (2001a). *Kadın besteciler*. Pan Yayıncılık.
- Taşan, T. (2001b). *Türk müziğinde eczacı sanatçılar*. Türk Eczacıları Birliği.
- Taşan, T. (2007). *Türk müziğinde Samsunlu sanatçılar* (2. cilt). Samsun İl Özel İdaresi.
- Taşan, T. (2009). *Amasya'da musiki ve Türk müziğinde Amasyalı sanatçılar*. Amasya Valiliği.
- Taşan, T. (2010). *Türk müziğinde doktor ve eczacı sanatçılar* (2. cilt). Pendik Belediyesi.
- Taşan, T. (2013a). *Cemalettin Turan'ın Turhan Taşan'a yazdığı şiir* [Şiir]. 28 Ocak 2026 tarihinde https://www.antoloji.com/bestekar-turhan-tasan-siiri/#google_vignette adresinden erişildi.
- Taşan, T. (2013b). *Musikinin göz bebeği, sen yaşayan efsanesin, kürdili hicazkâr fantezi* [Müzik notası].
- Taşan, T. (2013c). *Nağmeler sarayında taht kuran bülbül gibi, buselik fantezi* [Müzik notası].
- Taşan, T. (2013d). *Sevgisi yolları, dağları aşan, kürdi fantezi* [Müzik notası].
- Taşan, T. (2013e). *Turhan, saz semaisi* [Müzik notası].
- Taşan, T. (2018). *Türk Müziğinde Gaziantep'li bestekâr ve güfte şairleri*. Gaziantep Şehit Kâmil Belediyesi.
- Taşan, T. (2020a). *Ben Turhan Taşan'ım, hüzzam şarkı* [Müzik notası].
- Taşan, T. (2020b). *Kimdir bu bestekâr, hicaz fantezi* [Müzik notası].
- Taşan, T. (2023). *Her kim ki sorsa bana nasıl bilirsin o'nu (Turhan Taşan dendi mi), nihavent şarkı* [Müzik notası].
- Taşan, T. (2024a). *Fetih'ten günümüze İstanbul doğumlu bestekârlar*. Mavi Nefes Yayınevi.
- Taşan, T. (2024b). *Taşan, saz semaisi* [Müzik notası].
- Taşan, T. (2025a). *Bir gece kapını çalarsam, karcıgâr fantezi* [Müzik notası].
- Taşan, T. (2025b). *Tesadüf mü yoksa kader mi bilmem, buselik fantezi* [Müzik notası].
- Teker, M. M. (2007). *Turhan Taşan hayatı eserleri* [Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi].

EXTENDED ABSTRACT

1. Introduction

Music has long served not only as a source of aesthetic enjoyment but also as a therapeutic and cultural necessity. Vocal compositions, in particular, have played a central role in shaping musical memory and public taste. In Turkish classical music, only a select group of composers have achieved enduring recognition, with their works becoming integral to the nation's musical heritage. Among these figures, Turhan Taşan stands out for his prolific and multifaceted contributions.

Taşan is widely celebrated not only for composing beloved songs but also for his broader influence as a lyricist, music archivist, author, and cultural advocate. His compositions have been noted for their emotional depth and even therapeutic value, as illustrated by a 1990 article in *Bugün* newspaper recommending his work for stress relief through the Hicaz mode. Scholars such as Özturan (2024) have emphasized Taşan's multidimensional career, which spans roles in banking, media production, and music education.

Esteemed artists and composers have praised Taşan's dedication and versatility, prompting increased scholarly interest in his legacy. Despite his prominence, academic research on Taşan remains limited, underscoring the need for a comprehensive study that explores both his musical output and his broader cultural impact. Existing studies by Baş and Karaca (2024, 2025), Bilgin (2002), Tanrıverdi (1996), and Teker (2007) provide a foundation for further inquiry into his lesser-known contributions.

2. Method

To access data related to Turhan Taşan, the study employed the document analysis method. This approach involves the systematic examination of existing records and documents, commonly referred to as documentary scanning. The sources analyzed through this method include photographs, audio recordings, books, memoirs, biographies, and other materials that bear traces of past events (Karasar, 2017).

In order to gather information pertaining to the sub-questions of the research, one of the qualitative data collection techniques semi-structured interviews was utilized. Based on this method, a set of questions was prepared and posed directly to composer Turhan Taşan. These interviews followed a predetermined sequence of questions formulated by the researcher (Büyüköztürk et al., 2019). The questions were reviewed and refined in accordance with the expert committee's feedback before being administered to Taşan.

To convey the information provided by Taşan, direct quotations were employed. The data obtained from these interviews were analyzed using the descriptive analysis technique.

3. Findings, Discussion and Results

Composers in Turkish music are often regarded as custodians of a divine musical heritage, shaping melodies through notation. While many have contributed to the tradition, only a select few have achieved lasting recognition through their vocal compositions. These often-overlooked figures, whose works are widely known yet sometimes misattributed to performers, play a vital role in preserving and enriching Turkish musical culture. Their voluntary contributions, driven by passion rather than acclaim, merit scholarly attention.

Understanding the lives and legacies of such individuals especially through the lens of the master-apprentice tradition can inspire future generations. In this context, the present study focuses on Turhan Taşan, whose six-decade career offers valuable insights for aspiring composers and musicians.

The research reveals that Taşan began composing in his youth and received formal training in kanun and at the Istanbul Municipal Conservatory. He developed close ties with prominent musicians and contributed significantly to the TRT repertoire. His works span hundreds of compositions, including vocal and instrumental pieces, and he has authored several books on Turkish composers. Taşan's dedication to archiving, broadcasting, and mentoring reflects a deep commitment to the preservation of Turkish music.

Based on these findings, it is recommended that further research be conducted on underexplored composers mentioned in this study. Expanding the literature on Turkish composition will help underscore its cultural significance and ensure that the contributions of these musical architects are more widely recognized.